

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. de Minister voor Natuur en Stikstof
Mw. Ch. van der Wal-Zeggelink

Postadres
Postbus 1165
3800 BD Amersfoort

Bezoekadres
Prinses Marielaan 2
3818 HM Amersfoort

Datum: 10 juni 2022

Onderwerp: Internetconsultatie Konijn en Haas

Geachte mevrouw,
Excellentie,

Hierbij bied ik u namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, 21.000 leden en 278 aangesloten wildbeheereenheden onze zienswijze aan in reactie op de internetconsultatie betreffende uw voornemen om de jacht op het konijn landelijk en op de haas in de provincies Groningen, Limburg en Utrecht niet te openen het komende jachtseizoen.

Zoals in deze zienswijze onderbouwd beargumenteerd doen wij – en met ons vele andere organisaties, belanghebbenden en betrokkenen – een **klemmend beroep op u om af te zien van uw voornoemde voornemen**.

Wij zien uw inhoudelijke reactie op onze en de vele andere steekhoudende inbrengen tegemoet en gaan mede op basis daarvan graag nader met u in gesprek, alvorens u tot een meer definitieve afweging komt.

Hoogachtend,

Willem Schimmelpenninck van der Oije
Directeur

Zienswijze

in reactie op de internetconsultatie betreffende wijziging van de Regeling natuurbescherming en de Omgevingsregeling in verband met het landelijk niet openen van de jacht op de wildsoort konijn en het niet openen van de jacht op de wildsoort haas in de provincies Groningen, Limburg en Utrecht
Amersfoort, 10 juni 2022

De Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (hierna: Jagersvereniging) reageert met deze zienswijze op de internetconsultatie betreffende de voorgenomen Ministeriële Regeling om gedurende het komende jachtseizoen de jacht op de haas in de provincies Groningen, Limburg en Utrecht en de jacht op het konijn in alle provincies niet te openen.

De Jagersvereniging constateert dat het voornemen van de minister zowel ecologisch als juridisch bezien onterecht is. Er is geen noodzaak of aanleiding om zo uiterst ingrijpend te interveniëren in de wat betreft jacht op hazen en konijnen goed functionerende staande praktijk. Van enige oplossing of verbetering is dan ook geen sprake, temeer daar de minister zelf al stelt dat haar concept-besluit, nauwelijks of geen gunstig effect zal sorteren. Veeleer worden juist nog niet nader in kaart gebrachte negatieve gevolgen verwacht, zoals onder meer provincies hebben benadrukt en waaraan ook de minister zelf refereert. De Jagersvereniging doet dan ook een dringend beroep op de minister af te zien van haar voornemen, of dit in ieder geval aan te houden en te betrekken bij het bredere gedragen en meer zorgvuldige onderzoeks- en afwegingstraject, dat zij komende tijd toch al voor ogen heeft.

Inleiding

De minister heeft als doel voor ogen om gebiedsgericht inzicht te krijgen in de staat van instandhouding (hierna Svl) van in Nederland levende wildsoorten, gezonde populaties te behouden en biodiversiteit te versterken. Daarin vindt zij bij uitstek de circa 27.000 jachtaktehouders en bijna 300 ons land dekkend georganiseerde wildbeheereenheden (WBE's) aan haar zijde. Feitelijk geven zij 365 dagen per jaar gebieds- en zelfs veldgericht invulling aan zorgvuldig faunabeheer en jacht. Wat de minister nastreeft is dus al (wettelijk geborgde) staande praktijk.

Sinds jaar en dag steken juist deze intrinsiek gemotiveerde, professioneel opgeleide, continu door autoriteiten gecontroleerde en toegewijde vrijwilligers concreet en jaarrond naar eer en geweten de handen uit de mouwen in de velden en gebieden waar zij zorg voor dragen. Op basis van in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) vastgestelde rechten, plichten en taken.

Verantwoord beheren en benutten

We hebben het over verantwoordelijke mensen en inspanningen die het verdienen om te waarderen en stimuleren in plaats van te (laten) schofferen en demotiveren. Niettemin is dat laatste precies de koers die dreigt uit te gaan van het voorliggende concept-besluit. In haar brief aan de Tweede Kamer d.d. 16 april jl., waarin de minister haar voornemen aankondigt, constateert nota bene de minister zélf dat geen (noemenswaardig) gunstig effect valt te verwachten van de voorgenomen maatregel.

Tegelijk erkent de minister met zoveel woorden dat negatieve impact juist wél voor de hand ligt. Vanuit de provincies is hier al nadrukkelijk voor gewaarschuwd en erop aangedrongen om op zijn minst eerst een impacttoets uit te laten voeren, aangezien het ministerie duidelijk niet overziet wat de nadelige gevolgen zijn. Die negatieve effecten vallen met deze koers niet alleen te verwachten voor faunabeheer (motivatie vrijwilligers, houdbaarheid ontheffingen enzovoort), maar onder meer ook voor voedselproductie, woningbouw, aanleg en onderhoud van infrastructuur, dierziektebestrijding, lucht- en wegverkeersveiligheid, beheer van begraafplaatsen, sportvelden en recreatieparken, weidevogelprojecten en vele maatschappelijke opgaven meer. De minister zegt nu een dergelijke impacttoets toe, maar deze zal volgens genoemde planning pas gestart worden – laat staan afgerond zijn – als de voorgenomen maatregel al lang in werking is getreden. Het spreekt voor zich dat dit volgordelijk volstrekt onlogisch is en dat maakt het algehele afwegingskader van het concept-besluit onvolledig en onzorgvuldig.

Onvolledigheid en onzorgvuldigheid zijn ook terug te zien in de verdere onderbouwing van het voornemen. Het voorliggend concept-besluit wordt overwogen op feitelijk in alle opzichten zeer discutabele en onjuiste gronden. Vermeend dalende populatietrends van hazen en konijnen worden één op één doorvertaald naar een conclusie dat de SvI van deze diersoorten in het geding zou zijn. Echter, voor zover alle relevante data (een groot deel is niet gebruikt) al zouden wijzen op een (actuele) afname in aantallen, hoeft dat zeker bij algemeen en talrijk voorkomende soorten allerminst te betekenen dat de SvI ongunstig, laat staan in het geding is.

In het verlengde daarvan volgt ook uit de Wnb dat een eventuele dalende populatietrend geen reden is voor beperking van jacht; de definitie van en criteria voor de (gunstige) SvI zijn daarin nauwkeuriger vastgesteld.

Daarmee ontbreekt iedere ecologische aanleiding of juridische noodzaak voor deze uiterst rigoureuze ingreep. Bij deze voorgenomen maatregel en het totstandkomingsproces tot zover zijn elementaire beleidsuitgangspunten in het geding, zoals algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Dit is des te ernstiger wanneer het de facto gaat om een aantasting van het eigendomsrecht, dat wordt beschermd met het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM).

Op deze en andere relevante punten gaat deze zienswijze nader in.

Verantwoord beheren en benutten

Bureaustudie WEnR

De ambtsvoorganger van de minister heeft in mei vorig jaar aangekondigd een onderzoek te laten uitvoeren naar de SvI van hazen en konijnen. Dit naar aanleiding van discussie en onduidelijkheid die is ontstaan na publicatie van de zogeheten Rode Lijst (waarover later in deze zienswijze meer). De Jagersvereniging heeft destijds steun uitgesproken voor nader onderzoek en medewerking aangeboden bij het meer volledig betrekken van noodzakelijke en relevante feiten, cijfers en nieuwe inzichten. Een logische handreiking, aangezien onze leden (met name wildbeheereenheden en jacht(akte)houders) wettelijke verantwoordelijkheden en taken hebben op dit terrein. Helaas is ons aanbod onbeantwoord gebleven.

Naar nu is gebleken is het aangekondigde onderzoek beperkt gebleven tot enkel een bureaustudie en deze is voor wat betreft de haas en het konijn uitgevoerd door Wageningen Environmental Research (WEnR). Daarnaast heeft SOVON een notitie opgesteld over de wilde eend, de fazant en de houtduif.

Op verzoek van de Jagersvereniging heeft ecologisch adviesbureau Eqsens een analyse van de bureaustudie van WEnR en de notitie van SOVON uitgevoerd¹. Hieruit blijkt dat er op zijn minst zodanig discutabele keuzes zijn gemaakt, dat in ieder geval geen sprake is van conclusies die met voldoende zekerheid getrokken kunnen worden. Zeker niet om een ingrijpende maatregel zoals die nu voorligt op te baseren. De analyse kan als onderdeel van deze zienswijze worden beschouwd en de Jagersvereniging verzoekt de minister om inhoudelijk op de daarin gestelde vragen, gemaakte punten en gedane aanbevelingen te reageren, alvorens zij tot definitieve afweging overgaat.

Nu de notitie van SOVON en de daar betreffende wildsoorten geen onderdeel is van de voorliggende Ministeriële Regeling, gaan wij daar op deze plek niet nader op in.

Ten aanzien van de haas en het konijn lichten wij de volgende bezwaarpunten uit.

Gekozen beoordelingsmethode SvI niet gedragen en niet beproefd

Het beoordelen van de SvI is tamelijk onontgonnen terrein en nog volop onderwerp van discussie in zowel het wetenschappelijke als het (Europees)rechtelijke discours. Dit geldt zeker ook voor algemeen voorkomende soorten als hazen en konijnen. Hiervoor bestaat geen uitgekristalliseerde, laat staan beproefde beoordelingssystematiek die kan rekenen

¹ Omdat slechts één document kan worden geüpload bij een reactie op deze internetconsultatie verwijzen wij via de volgende link naar de betreffende publicatie: <https://www.jagersvereniging.nl/nieuws/ecologisch-adviesbureau-hekelt-rammelende-rapportages-sovon-en-wur/>. De analyse van Eqsens zal tevens per mail worden verstrekt aan contactpersonen van het ministerie van LNV.

op brede consensus. Gegeven deze situatie zijn voor een beoordeling te maken keuzes dus per definitie arbitrair. Hier dient dan ook met de grootst mogelijke transparantie, zorgvuldigheid en een streven naar breed draagvlak mee te worden omgegaan. Aan geen van die criteria wordt voldaan.

Onduidelijk is op wiens gezag de keuze voor de in de WEnR bureaustudie gebruikte beoordelingsmethode voor de SvI is gemaakt. Niets wijst op een brede consultatie en evenmin lijkt sprake van een gedocumenteerd directief besluit vanuit het ministerie om een bepaalde systematiek te hanteren. In het kader van meer duidelijkheid en transparantie hieromtrent verzoekt de Jagersvereniging zaken als de opdrachtformulering (LNV), het onderzoeksvoorstel (WEnR), de opdrachtbevestiging (LNV) en communicatie daarover tussen deze en eventueel andere betrokken partijen te publiceren ten behoeve van een meer volledige publieke afweging.

De gekozen beoordelingsmethode is in belangrijke mate ontleend aan een in ontwikkeling zijnde beoordelingsmethode voor de SvI ten behoeve van een specifieke lijst van diersoorten die onder een beschermde status van de Europese Habitatrichtlijn valt – en is daarom zeer streng te noemen. Het gaat dan om relatief tot zeer zeldzame diersoorten. De haas en het konijn behoren als algemeen en talrijk voorkomende diersoorten niet tot die categorie. De gekozen methode is dus niet bedoeld om de SvI van hazen en konijnen te beoordelen. En blijkt ook niet geschikt voor dat doeleinde.

De nu gekozen systematiek bestaat kort gezegd uit vier punten van beoordeling (leefgebied, verspreidingsgebied, populatietrend en toekomst) en de meest ongunstige score van die vier parameters bepaalt automatisch ook de algehele eindbeoordeling. Zeker bij toepassing op algemeen en veel voorkomende diersoorten wringt daar de schoen. Het enkele eventuele feit dat algemeen voorkomende, grote populaties her en der (tijdelijk) in omvang fluctueren, maakt absoluut niet dat het algehele voortbestaan van die soorten ongunstig is.

Ter illustratie: mochten bepaalde doelen rond ganzenbeheer worden behaald en populaties in een aantal jaren tijd worden teruggebracht naar redelijke omvang, dan zou die dalende populatietrend volgens de hier gehanteerde beoordelingsmethode automatisch leiden tot de conclusie dat de SvI van ganzen ongunstig zou zijn. Dat is natuurlijk niet het geval – eerder het tegenovergestelde.

Gekozen SvI-beoordelingsmethodiek ook juridisch en beleidsmatig onbruikbaar

Afgezien van de voornoemde bezwaren bij de gekozen beoordelingsmethode, verhoudt deze zich ook niet met de juridische kaders die we met elkaar hebben afgesproken. De systematiek – en daarmee de voorgestelde wijziging – is niet gebaseerd op c.q. onderbouwd aan de hand van wettelijke criteria.

Verantwoord beheren en benutten

Volgens de Wnb is er sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort, waarvoor geldt dat:

:

- a. uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
- b. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- c. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden;

Deze criteria zijn aldus wettelijk vastgesteld voor onder meer algemeen voorkomende soorten als de haas en het konijn. Echter, om de SvI te bepalen hebben de auteurs van de bureaustudie, zoals uiteengezet, een (in ontwikkeling zijnde) beoordelingsmethode gebruikt, die bestemd is voor bijzondere soorten die vallen onder de Europese Habitatrichtlijn. In het rapport van WEnR wordt niet aangegeven op welke juridische gronden een dergelijke benadering ook voor soorten zou moeten gelden die niet onder de Habitatrichtlijn vallen, zoals haas en konijn². Er is dus sprake van schending van een wettelijke norm en strijd met het legaliteitsbeginsel.

Meer inhoudelijk kan dat worden aangetoond door het volgende. De SvI wordt door de auteurs als aangegeven beoordeeld op grond van de volgende criteria: verspreidingsgebied, populatie, leefgebied en toekomstperspectief. Om tot een oordeel te komen over deze vier parameters hebben de onderzoekers eerst per soort de zogenaamde gunstige referentiewaarden bepaald. Deze moeten volgens de onderzoekers tenminste de waarde hebben die overeenkomt met de situatie tijdens de inwerkingtreding van de Habitatrichtlijn. Voor Nederland is dat 1994. De eis dat de populatiegrootte van een soort ongeveer even groot moet zijn als in het verleden is echter géén juridisch vereiste waaraan de Nederlandse overheid is gebonden op basis van de Wnb en de Habitatrichtlijn. Ook een eventueel dalende trend is niet bepalend.

² > N.B. haas en konijn staan niet vermeld op een van die bijlagen (wel soorten als de wolf en de bever). Vanwege het ontbreken van haas en konijn op bijlage IV of bijlage V bij de HR, strekt de algemene verplichting om de soort in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan en daartoe maatregelen te nemen op grond van de Habitatrichtlijn zich in beginsel niet uit over die soorten (niet zijnde vogelsoorten), die thans onderdeel uitmaken van de Nederlandse wildlijst.

Verantwoord beheren en benutten

Uitspraak Raad van State

Het hiervoor geconstateerde blijkt ook uit de zogenoemde smientenuitspraak die de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State³ vorig jaar deed. Daarin stelde de Afdeling:

“dat een dalende trend in de afgelopen jaren of een zekere afstand tot bepaalde streefstanden niet bepalend is voor de vraag of de staat van instandhouding van een soort in het geding is.”

Het spreekt voor zich dat deze uitspraak van de Raad van State ondersteunend is aan de constatering dat de in de WEnR bureaustudie ad hoc gekozen methodiek (waarin een vermeende dalende trend wél bepalend is) afwijkt van hetgeen in de Wnb bepaald is.

Indien de minister desalniettemin niet direct overtuigd zou zijn van deze vaststelling, dan verzoekt de Jagersvereniging haar voorgenomen maatregel (en meer specifiek ook de onderbouwing op dit punt) voor advies voor te leggen aan de Raad van State.

Ongunstige SvI ≠ SvI in het geding

De onderbouwing van het voorgenomen besluit lijkt verder gebaseerd op de aanname dat een (matig) ongunstige SvI – althans volgens de omstrede ad hoc methode van voornoemde bureaustudie, maar niet volgens de criteria van de Wnb – meteen ook betekent, dat de SvI *in het geding* is. Uit interne correspondentie tussen betrokken ambtenaren van het ministerie van LNV, zoals die gepubliceerd is als bijlage bij de beantwoording van Kamervragen⁴, valt eveneens af te leiden dat men niet uitgaat van enig verschil tussen die begrippen:

- Vraag of we met 'ongunstig' (conclusie SvI) iets anders zeggen dan met 'SvI in het geding' (formulering eerder gebruikt in Kamerbrieven, jagers duiden deze twee termen anders, ik vermoed dat wij er niet iets anders mee bedoelen)

De wetgever hanteert echter wel degelijk twee verschillende begrippen, en aan ieder van die begrippen dient een zelfstandige betekenis te worden toegekend. Indien de wetgever dit anders had bedoeld, had zij wel expliciet gerefereerd aan de (on)gunstige SvI in artikel 3.22 lid 5 Wnb. Aan de minister komt daarom op dit punt een zekere

³ ECLI:NL:RVS:2021:745

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit/documenten/kamerstukken/2022/03/18/e-mailcorrespondentie-dg-nvlq>

Verantwoord beheren en benutten

beoordelingsvrijheid toe. De aanname, dat de beoordeling *ongunstig* (volgens de bureaustudie van WEnR) automatisch zou moeten leiden tot een beleidsreactie waarbij de Svl *in het geding* is, is dan ook onjuist. Ook uit de rest van de onderbouwing van de voorgenomen maatregel wordt nergens overtuigend en sluitend aangetoond dat de Svl van hazen en konijnen *in het geding* is, zoals bedoeld in artikel 3.22 lid 5 Wnb. Dat maakt dat de juridische noodzaak ontbreekt om de jacht tijdelijk danwel plaatselijk te beperken of zelfs een heel seizoen niet te openen.

Geen wezenlijke veranderingen sinds eerdere vaststellingen Svl door ambtsvoorgangers

Onder meer de destijds verantwoordelijk staatssecretaris heeft in oktober 2015 in een Memorie van Antwoord⁵ ten aanzien van de wildsoorten, waaronder de haas en het konijn, nog opgemerkt:

“Van deze soorten is bekend dat de gunstige staat van instandhouding ervan niet in het geding is en dat benutting door middel van jacht geen gevolgen heeft voor hun staat van instandhouding”.

Nergens blijkt dat sinds 2015 zich ontwikkelingen in de populaties van hazen en konijnen hebben voorgedaan die maken dat opeens niet meer zou worden voldaan aan die vaststelling en de gunstige Svl zoals gedefinieerd in de Wnb. De Jagersvereniging verzoekt de minister te reflecteren op wat de staatssecretaris toen heeft vastgesteld en aan te duiden welke concrete veranderingen de populaties van hazen en konijnen in de afgelopen zes jaar hebben doorgemaakt, wat maakt dat zij slechts zes jaar later diametraal anders zou moeten oordelen dan de eerdere bewindspersoon op dit dossier.

Hetzelfde verzoek doen wij ten aanzien van wat in paragraaf 7.3.4.4. van de Memorie van Toelichting bij de Wet natuurbescherming, gepubliceerd op 10 september 2012⁶, gesteld is:

“Van de soorten die thans al op de wildlijst staan, bevinden de wilde eend, de fazant, de houtduif, het konijn en de haas zich in een goede staat van instandhouding, met de laatste jaren een stabiele of zelfs toenemende populatieomvang.”

⁵ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33348-D.html>

⁶ Kamerstukken II, 2011/12, 33348, nr. 3. Online vindplaats: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33348-3.html>

Verantwoord beheren en benutten

Onvolledige gebruikmaking van data

Los van de bezwaren bij de gekozen beoordelingsmethodiek en de onjuiste doorvertaling naar een (concept-)beleidsreactie, moeten er helaas ook op zijn minst vraagtekens worden geplaatst bij de input die daaraan is gegeven.

Zo blijkt wat betreft telgegevens uitsluitend gebruik gemaakt te zijn van cijfers die tot stand komen door vogelaars die zijn gevraagd om bij de uitoefening van hun hobby – overdag, veelal in niet bejaagde (natuur)gebieden – ook te letten op hazen die men toevalligerwijs waarneemt. Omdat dit althans op papier al enige tijd telkens redelijk op dezelfde manier zou zijn gedaan, doorstaan deze cijfers vanuit statistisch perspectief een bepaalde toets der kritiek. Daar is misschien ook wel alles mee gezegd. Ecologisch gezien bieden deze data evenwel slechts beperkt inzicht. Allicht kunnen ook deze cijfers bijdragen aan een meer volledig beeld van populatietrends, maar uitsluitend op basis hiervan kunnen niet met voldoende zekerheid stellige uitspraken worden gedaan over de SvL.

In dat opzicht is het des te vreemder dat geen gebruik is gemaakt van andere bronnen, die tegelijk wel door onder meer onderzoekers en medeoverheden (met name provincies) betrouwbaar worden geacht om beleid op te baseren. Zo hebben faunabeheereenheden (FBE's), jagers en andere betrokken natuurminnende vrijwilligers daartoe tellingen uit. Naar verluidt hebben de auteurs van de WEnR-bureaustudie een zeer beperkte poging gedaan om de FBE-gegevens te betrekken, maar verder lijken zij daar allerminst serieus werk van te hebben gemaakt. FBE's daarentegen wel, maar naar wij hebben begrepen werd hen op enig moment te verstaan gegeven dat die informatie toch niet benut zou worden en dat al het reeds gedane en nog geplande werk daarvoor voor niets zou zijn. Ook andere betrouwbaar geachte data zoals afschotcijfers zijn volstrekt onderbelicht gebleven.

Opmerkelijk genoeg haalt WEnR op een andere plek dan weer bepaalde juist meer omstreden cijfers aan, zonder enige kritische review of verificatie. Zo wordt in de bureaustudie en passant de aan de Zoogdierverseniging (Basisrapport Rode Lijst) toe te schrijven opvatting, dat sinds 1950 populaties van hazen en konijnen tot wel 60% zouden zijn afgenomen, zonder nadere beschouwing voor waar aangenomen. Zelfs een heel beperkte analyse had de auteurs van de WEnR-bureaustudie al duidelijk kunnen maken, dat juist hierover veel discussie is ontstaan. En dat juist ook dat rapport en die stelling kritische review behoeven in plaats van kritiekloos overnemen. Dan had WEnR bijvoorbeeld al snel kunnen constateren dat data waarmee de trendreeks 1950 – 1993 is opgesteld bestaat uit bijeengeraapte (goeddeels niet verifieerbare) bronnen en daarom onbruikbaar zijn om een dergelijke stelling te onderbouwen.

Beter ware het geweest iedere schijn van vooringenomenheid te vermijden en dit soort stellingen dus op zijn minst te checken. Weglaten lag in dit geval nog meer voor de

hand, aangezien van de vermelding überhaupt geen functie uitgaat in de WEnR bureaustudie, ervan uitgaande dat de auteurs zich wensen te onthouden van doelbewust framen.

Het aan de andere kant bewust weglaten van relevante data is des te bezwaarlijker, nu het een herhaling van zetten is. Al rond de publicatie van de laatste Rode Lijst is breed de wens uitgesproken dat conform hun wettelijke taak door FBE's verzamelde gegevens gewoon moeten worden betrokken in dit soort trajecten. Sindsdien lijkt geen enkele poging vanuit het ministerie ondernomen om dit dichterbij te brengen. Intussen lijken bepaalde bij (de interpretatie van) tellingen betrokken partijen er belang bij te hebben om de huidige situatie in stand te houden en valt er daarom onderling geen constructieve dialoog, laat staan samenwerking op gang te brengen. De Jagersvereniging blijft daar evenwel naar streven.

Nu herhaalt de minister dat data van WBE's en FBE's weldegelijk zullen moeten gaan worden benut, maar ligt inmiddels al een volgend onvolledig onderbouwd rapport voor, op basis waarvan toch weer uiterst ingrijpende conclusies zouden moeten worden getrokken.

Dit is een onbestaanbare, onacceptabele situatie en de Jagersvereniging roept de minister op om nu allereerst en daadwerkelijk gezamenlijk werk te maken van actualisering, modernisering en standaardisering van telprotocollen, verbeterde dataverzameling en adequate, gedragen gebruikmaking daarvan, in plaats van energie te steken in zinloze tijdelijke beperkingsmaatregelen. De oprichting van een autoriteit voor faunagegevens, zoals herhaaldelijk voorgesteld, zou bijvoorbeeld wel tot echte verbeteringen en tot een einde aan onduidelijkheid en discussie kunnen leiden.

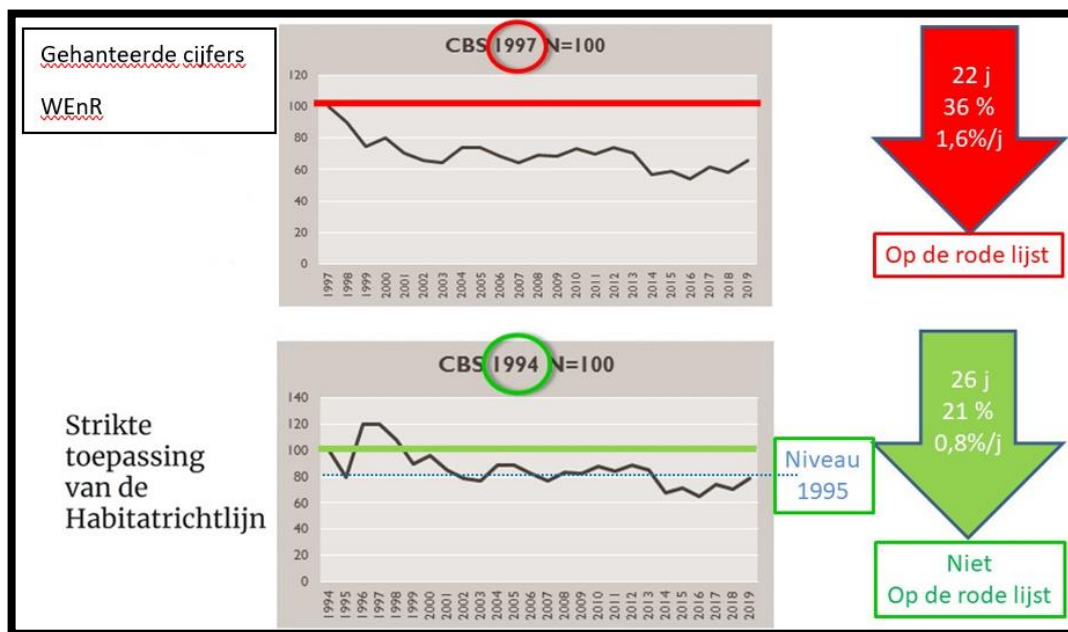
Willekeurige referentie jaren

Andere even discutabele als bepalende keuzes zijn gemaakt rond referentie jaren. Om te beginnen valt op dat WEnR en SOVON daarin onderling al afwijken. In het Basisrapport Rode Lijst is ook weer een andere vergelijking getrokken en werd zelfs een totaal onrealistisch uitstapje naar 1950 gemaakt. Dit maakt het op zijn zachtst gezegd erg lastig om aan de indruk van willekeurigheid onttrokken te blijven.

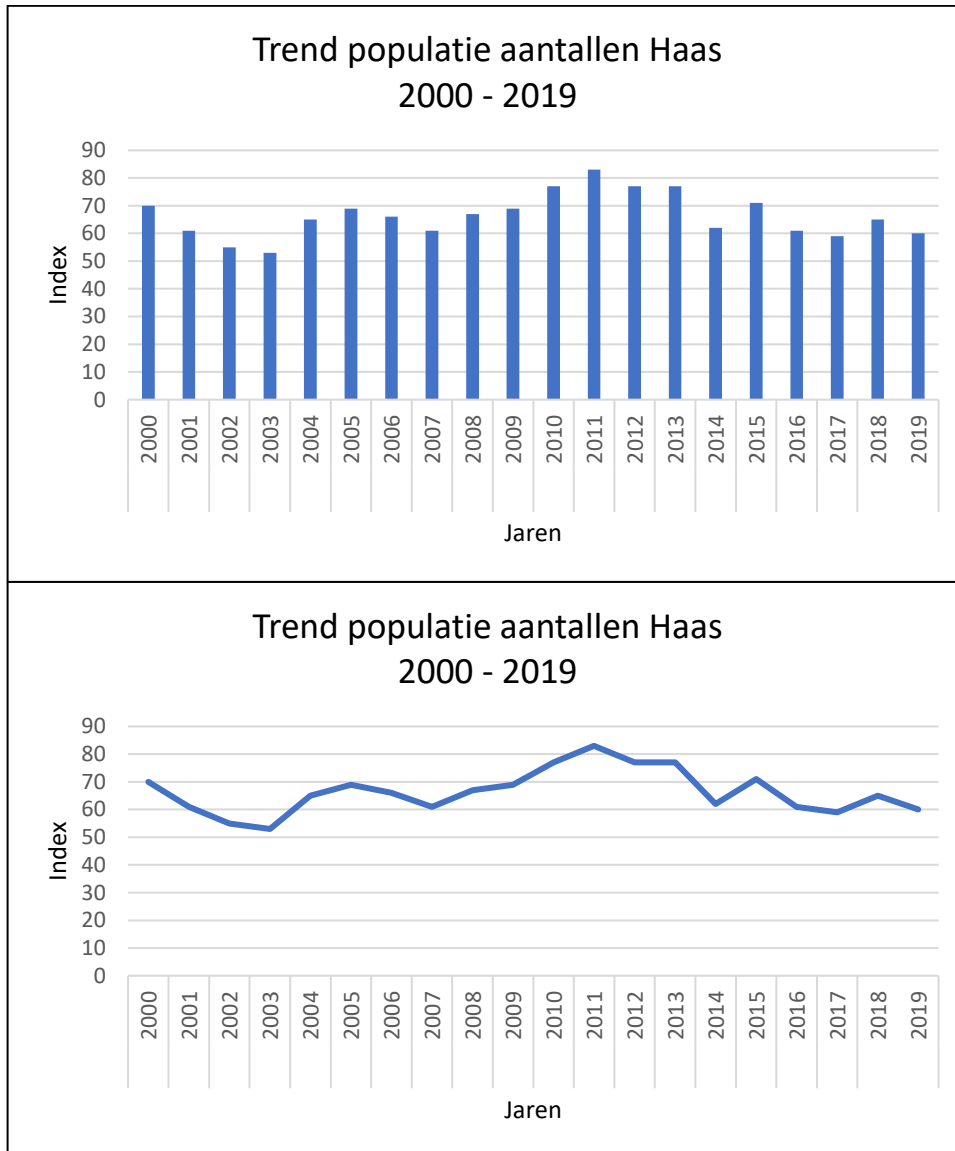
Daar komt bij dat bijvoorbeeld de International Union for Conservation of Nature (IUCN) op dit punt ook weer een andere lijn aanhoudt, namelijk een beoordeling over een periode van tien jaar c.q. drie generaties. Een andere, voor Nederland wellicht nog meer voor de hand liggende keuze, zou kunnen zijn om 2002, als het jaar waarin de Flora- en Faunawet (voorloper van de huidige Wnb) in werking trad, als een uitgangspunt te nemen, met als voordeel dat sindsdien sprake is van min of meer gelijke (onder andere) wettelijke en beleidsmatige omstandigheden voor de algemeen voorkomende soorten. De Jagersvereniging vraagt waarom niet voor een van deze meer logische opties is gekozen.

Ten behoeve van geloofwaardigheid, herhaalbaarheid, draagvlak et cetera strekt het vanzelfsprekend tot aanbeveling om meer transparantie, overleg met wettelijke stakeholders (zoals FBE's, WBE's en jachthouders), eenduidigheid en zorgvuldigheid te betrachten.

WEnR stelt uit te hebben willen gaan van 1994, als het jaar dat de Habitatrichtlijn van kracht werd, maar die is, zoals eerder al vastgesteld, van relatief beperktere betekenis voor de haas en het konijn. Bovendien meent WEnR dat voor de daaropvolgende jaren tot 1997 geen direct bruikbare cijfers beschikbaar zijn en kiest men daarom de facto voor 1997 als basisjaar. Nog afgezien van het feit dat er wel degelijk cijfers beschikbaar zijn over de vroegere jaren '90, is 1997 in vrijwel alle data aan te merken als een duidelijke uitschieter. Het juist dat jaar aanhouden betekent nogal wat voor het bepalen van de trend, zoals de nu volgende afbeelding illustreert:

Zoals verder uit de cijfers is op te maken vertonen de hazenpopulaties al meer dan twintig jaar een vrij stabiele trend:

Bron: NEM (Zoogdierverseniging, CBS, WUR). Cijfers vanaf 2015 afgelezen uit rapport Zoogdierverseniging

Wat betreft de meest recente jaren wijzen onderzoeken en cijfers zelfs op een aanmerkelijke toename van het aantal hazen. Zo heeft het gerenommeerde Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) de op Duits onderzoek gefundeerde inschatting gemaakt

dat deze populaties tot wel 25% zijn gegroeid⁷. Gelet op de zeker ook voor jonge haasjes zeer gunstige weersomstandigheden afgelopen voorjaren is dit zeer wel aannemelijk en dit beeld komt ook overeen met waarnemingen die daarvoor opgeleide jagers melden (zie ook de vele door WBE's en individuele jachtaktehouders ingediende reacties op deze internetconsultatie die daar gebieds- en veldgericht onderbouwd op ingaan). Dit alles in schril contrast met de theoretische 'werkelijkheid' die vanuit de bureaustudie lijkt te worden gecreëerd op basis van een onzekere SvI-beoordelingsmethode en selectieve gebruikmaking van data.

Nieuwe inzichten buiten beschouwing gelaten: heeft de haas zich ontwikkeld tot nachtactief?

Een gemiste kans is dat bepaalde nieuwe inzichten niet zijn betrokken in de bureaustudie. Zo zijn er al langer aanwijzingen dat bepaalde voorheen vooral dagactieve zoogdieren zich ontwikkelen tot steeds meer nachtactief⁸. Toenemende menselijke activiteit als gevolg van bevolkingsgroei en hoge predatiedruk worden zoal als waarschijnlijke oorzaken genoemd. En dit zijn precies ook ontwikkelingen die Nederland de afgelopen decennia en thans doormaakt. Het ligt daarom heel wel voor de hand dat ook hazen en konijnen daarin mee veranderen en afgelopen decennia geleidelijk veranderd zijn. Bij de bepaling van populatietrends op basis van dagtellingen (zoals in de bureaustudie van WEnR) zou dan vervolgens gecorrigeerd moeten worden met het oog op deze geleidelijke ontwikkeling. Nu is nergens rekening mee gehouden, omdat dergelijke nieuwe inzichten eenvoudigweg volstrekt buiten beschouwing zijn gelaten.

Voor de Jagersvereniging is de geschetste ontwikkeling aanleiding geweest om afgelopen jaar te laten onderzoeken in hoeverre dagtellingen verschillen met nachttellingen, waarbij gebruik wordt gemaakt van moderne technologie als warmtebeeld. De resultaten zijn spectaculair: in de donkere uren blijken de hazenpopulaties tot wel meer dan dubbel zo groot te zijn als overdag geteld. Ook ten aanzien van konijnen en andere wildsoorten duiden de uitkomsten op substantiële onderschattingen tijdens dagtellingen. Op zich zelf is dat al een relevante uitkomst, omdat de daadwerkelijke groottes van (voorheen kennelijk onderschatte) populaties wel degelijk van belang zouden moeten zijn voor een juiste beoordeling van de SvI. Daarnaast ondersteunen deze opzienbarende bevindingen minstens de vermoedens dat hazen (en in mindere mate ook konijnen) inderdaad meer nachtactief zijn geworden, hetgeen de volgens sommige cijfers enigszins dalende trend op basis van dagtellingen (mede) kan verklaren. Dit is een reëel scenario dat de minister zou moeten uitsluiten

⁷ Hazenpopulatie toont zich veerkrachtig:

<https://www.jagersvereniging.nl/nieuws/persbericht-onderzoek-duidt-op-25-groei-hazenpopulatie/>

⁸ Zie bijvoorbeeld het artikel "The influence of human disturbance on wildlife nocturnality":

<https://www.science.org/doi/suppl/10.1126/science.aar7121>

alvorens zij een rigoureuze maatregel overweegt te nemen. In dat verband is het goed om te melden dat vervolgonderzoek plaatsvindt en zo ook de FBE Gelderland zich hier op richt. Nóg een reden om FBE-gegevens niet langer uit te sluiten.

Algemeen concluderend ten aanzien van de bureaustudie van WEnR, levert deze een beperkte bijdrage aan de discussie over het beoordelen van de Svl van bepaalde diersoorten, maar biedt deze in meerdere opzichten geen grond om de uiterst ingrijpende voorgenomen Ministeriële Regeling op te baseren.

Gebruik van Telganger als feitelijke basis voor provinciale differentiatie

De minister baseert haar voornemen om in Groningen, Limburg en Utrecht de jacht op de haas komend seizoen niet te openen op de zogeheten Telganger. Wederom een publicatie van de Zoogdierverseniging en (dus) ook weer niet met gebruikmaking van alle relevante data, maar de beperkte set. De bezwaren bij de telkens te beperkte benutting van beschikbare cijfers manifesteren zich bij kans nog duidelijker in de provinciale cijfers van Telganger.

Ook in Telganger is het absolute piekjaar 1997 (in jargon een uitbijter te noemen) weer als startpunt gekozen. De jaren daarna is evenwel een vrij stabiele lijn zichtbaar. Zoomen we in op de cijfers op provinciaal niveau, bijvoorbeeld Utrecht, als een van de provincies waarvoor de minister voornemens is de jacht op de haas niet te openen, dan valt nog veel meer aan te merken. Op basis van analyse van achterliggende cijfers lijkt het er op dat de populatietrend van hazen daar mede is gebaseerd op jaren waarin sprake was van slechts 3 tot 8 meetpunten in die hele provincie. De vraag is daarbij ook nog in hoeverre die zich bevonden in bejaagd/bejaagbaar gebied en geschikt leefgebied voor hazen. Een zeer dunne onderbouwing dus, zeker voor een heel rigoureuze ingreep. En dat in de wetenschap dat juist op provinciaal niveau goed bruikbare gegevens worden verzameld door FBE's en WBE's conform hun wettelijke taak. Ook medeoverheden baseren daar beleid op.

Een en ander gaat bovendien compleet voorbij aan het feit dat ook binnen een en dezelfde provincie enorme fysisch-geografische verschillen bestaan. Utrechts veenweidegebieden staan bekend als een van de meest (stabiel) hazerijke regio's. ZO zijn er ook tal van voorbeelden in Groningen en Limburg. Hazen houden zich niet aan provinciale grenzen maar aan geschikte leefgebieden.

En zo zijn er op dit vlak nog meer fundamentele kritiekpunten, hetgeen de afdelingen Utrecht, Limburg en Groningen van de Jagersvereniging zeer uitvoerig en gedocumenteerd uiteen hebben gezet in hun ingediende zienswijzen. De Jagersvereniging verzoekt de minister zeker ook van die inbrengen met bijzondere aandacht kennis te nemen en die uitgebreid en inhoudelijk te betrekken in haar reactienota op de internetconsultatie en bij haar verdere afwegingen.

Rode Lijst

Eind 2020 is een nieuwe zogeheten Rode Lijst Zoogdieren gepubliceerd. Zoals al geconstateerd refereert de WEnR bureaustudie hier aan, zonder enige vorm van verificatie en functie. Los daarvan speelt de Rode Lijst een rol in de hele aanloop naar de voorgenomen Ministeriële Regeling. Daarom gaat deze zienswijze nu ook kort in op de Rode Lijst. Deze publicatie – en meer in het bijzonder het onderliggende basisrapport afkomstig van de Zoogdierverseniging – leverde vooral discussie en onduidelijkheid op. Om te beginnen gaat in feite alleen al van het woord “Rode” in de naamgeving een zekere misleidende functie uit, aangezien deze kleur in een dergelijke context een hoogst alarmerend associatie oproept. Doelbewust of door anderen daartoe op het verkeerde been gezet, vertalen diverse partijen, organisaties en media dit door naar een frame dat alle op de Rode Lijst genoemde dieren, waaronder hazen en konijnen, ernstig bedreigde soorten zouden betreffen. In werkelijkheid is deze lijst onderverdeeld in categorieën, waarbij konijnen eerder al en nu ook hazen volgens de opstellers in de minst ongunstige categorie van deze lijst vallen. Concreet gaat dit dan om de classificatie ‘gevoelig’; in kleur uitgedrukt eerder licht groen of geel dan rood.

Een ander opmerkelijk punt bij de Rode Lijst is de min of meer exclusieve betrokkenheid van de Zoogdierverseniging. In de door het bestuur en de leden onder de titel “Bescherming van Zoogdieren” vastgestelde “Algemene Denklijn” van de Zoogdierverseniging is te lezen: ‘Het doden van dieren als beschermingsmaatregel is daarmee dus niet uitgesloten, de Zoogdierverseniging is niet per definitie tegen het doden van zoogdieren. Doden is wel een laatste middel als andere opties niet werken’. Over het doden van dieren ten behoeve van duurzame benutting wordt geen expliciete uitspraak gedaan, maar voorgaande passage, met name de laatste zin, lijkt wat dat betreft te wijzen op een negatieve grondhouding.

Blijkens datzelfde document rekent de Zoogdierverseniging “lobby” en “inbreng in wet- en regelgeving en besluitvormingsprocedures (zienswijzen, bezwaren etc.)” tot haar kerntaken. In feite betreft dit dus een belangenorganisatie. Bepaalde uitingen en toonzettingen zoals op sociale media lijken ook uitdrukking te geven aan die taakopvatting.

Daar is op zich zelf niets mis mee; belangenorganisaties leveren waardevolle bijdragen. Echter, hierbij wordt wel de vraag opgeroepen hoe dit zich verhoudt tot haar rol als enige opsteller van het Basisrapport Rode Lijst Diersoorten, waar het ministerie de publicatie van de Rode Lijst op baseert. Helemaal als de gebruikte data moeizaam of niet beschikbaar wordt gesteld en onafhankelijke verificatie wordt bemoeilijkt. Voor het opstellen van een dergelijk zwaarwegend rapport zou je verwachten dat het ministerie de opdracht daartoe verstrekt aan ofwel een onafhankelijke, objectieve organisatie (die eventueel vervolgens ook wettelijke stakeholders consulteert), dan wel een breder palet van belangenorganisaties en experts die tot een gedragen rapport komen. In plaats daarvan betreft het dus slechts één belangenorganisatie. Dit werkt op zijn minst de schijn van vooringenomenheid in de hand, zeker als discutabele, doch

Verantwoord beheren en benutten

bepalende keuzes en onvolkomenheden moeten worden geconstateerd in dat basisrapport. Opmerkelijk is ook dat de opdracht niet is aanbesteed, maar direct en exclusief is aangeboden aan de Zoogdierverseniging, zoals blijkt uit recente beantwoording van Kamervragen.

De discussiepunten die het Basisrapport Rode Lijst met zich mee heeft gebracht, blijven tot op de dag van vandaag in nevelen gehuld. Zo is er beperkte transparantie over de herkomst, kwaliteit en duiding van gebruikte data. Er is sprake van terughoudendheid om gebruikte data te delen ten behoeve van een review. Meer specifiek over de eerste tientallen jaren na 1950. Uit eigen onderzoek en analyse blijkt inmiddels dat de gebruikte cijfers over die periode uitsluitend indicatief zijn en absoluut geen wetenschappelijke basis bieden voor de stellige conclusies die de Zoogdierverseniging (en bij gebrek aan review ook WEnR en LNV) daaraan heeft verbonden en breed heeft uitgemeten in de media. Daar waar het bepaalde partijen uitkomt wordt zwaar getild aan een validatie door CBS, maar die kan zeker niet van toepassing zijn op de cijfers over de eerste decennia na 1950. De Jagersvereniging verzoekt de minister een onafhankelijke review van het Basisrapport Rode Lijst uit te laten voeren en bij te dragen aan genuanceerde beeldvorming.

Framing richting politiek

Onder een klein deel van de bevolking is duurzame benutting van wild omstreden, vooral gedreven vanuit een ideologische opvatting, dat het niet aan de mens zou zijn een dier te benutten om te voorzien in de primaire levensbehoefte van voedsel. Bij misschien wel de meeste personen behorend tot deze beperkte groep aanhangers van dit gedachtegoed, is de opvatting zelfs nog extremer: zij zijn ook principieel tegen het doden van dieren die onredelijk veel schade toebrengen aan bijvoorbeeld groenten, fruit, andere gewassen, natuur, andere diersoorten, infrastructuur enzovoort. Zij achten die persoonlijke mening relevanter dan maatschappelijke belangen en opgaven als bescherming van voedsel, dierziektebestrijding, weidevogels en het voorkomen van verkeersonveilige situaties. Regelmatig verstoren zij bijvoorbeeld in georganiseerd verband de uitvoering van provinciaal vastgesteld ganzenbeheer en ook jacht, waarbij intimidatie helaas geen uitzondering is.

Aangezien een ruime meerderheid wel nut en noodzaak inziet van al deze vormen van jacht⁹, bedient de kleine groep rabiate tegenstanders zich niet zelden van gezochte gelegenheidsargumentatie, soms op het eerste oog reëel klinkende redeneringen en misleidende beeldvorming. Op die manier pogen zij voortdurend en ten koste van alles hun ideologische agenda middels salamitactiek alsnog te realiseren, in weerwil van diverse maatschappelijke belangen en individuele rechten.

⁹ Zie voor onderzoeken naar draagvlak voor jacht in Nederland:

<https://www.jagersvereniging.nl/jagen/jagen-in-cijfers/onderzoek-maatschappelijk-draagvlak/>

Misschien wel het beste voorbeeld is uitgerekend de nu sinds eind 2020 gecreëerde situatie. Na publicatie van de Rode Lijst hebben enkele organisaties deze aangegrepen om direct een misleidende campagne te starten. Je zou haast vermoeden dat er sprake was van voorkennis, zo snel als de campagne online stond. Daarin werd op meerdere punten een valse voorstelling van zaken gegeven. Zo werd en wordt ingezet op het frame dat hazen en konijnen tot ernstig bedreigde diersoorten behoren.

In dezelfde boodschap werden en worden jagers moedwillig en ten onrechte afgeschilderd als kwaadaardige mensen die “enkel voor de lol” als “plezierjager” zomaar wat dieren doodschieten. Dat er zelfs in deze tijden nog altijd organisaties zijn die niet beseffen dat woorden ertoe doen en gelieerde personen tot verkeerde daden kunnen aanzetten, is tot daaraan toe. Maar dat dit gedachtegoed en deze desinformatie postvat in politiek-bestuurlijke afwegingen is misschien nog wel ernstiger.

De Jagersvereniging doet een dringend beroep op de minister om nadrukkelijk afstand te nemen van dat soort uitingen en de organisaties die zich daaraan schuldig maken. En vraagt de minister juist publiekelijk duidelijke waardering uit te spreken voor alle facetten van het vele vrijwilligerswerk dat professioneel opgeleide jagers toegewijd, naar eer en geweten en zorgvuldig verzetten, veel al nota bene ook als partner voor de overheid en wettelijk stakeholder. Die waardering is thans onvoldoende en van voorliggend voornemen gaat juist een tegenovergesteld signaal uit. Blijven valse sentimenten en gemanipuleerde beeldvorming onweersproken, gevoed en zelfs beloond worden dan leidt dit tot oneigenlijke argumentatie en symboolpolitiek.

Een voorbeeld daarvan is een motie betreffende jacht op de haas en het konijn, die vorig jaar daags voor de Tweede Kamerverkiezingen (dus letterlijk de laatste dagen van de Tweede Kamer in oude samenstelling) werd ingediend tijdens de behandeling van een Nota over een totaal ander onderwerp (weidevogels). Bij meer consequente naleving van de regels die de Tweede Kamer zichzelf stelt, zoals de huidige voorzitter poogt te doen, had deze motie niet ingediend kunnen worden, aangezien het onderwerp geen deel uitmaakte van het debat. Desalniettemin gebeurde dit wel en kreeg de motie, ondanks ontraden van de minister, een krappe meerderheid. De onderbouwing van de motie sloot precies aan bij de misleidende framing die is uitgegaan rond de Rode Lijst. Een gang van zaken die de geloofwaardigheid van politiek niet ten goede komt en nu zelfs mede lijkt te leiden tot voorliggend voorstel.

Daar waar ideologische tegenstanders van jacht een poging doen hun zienswijze ten aanzien van voorliggend voornemen te beargumenteren, is de meest gehoorde redenering kort gezegd “hazen en konijnen zijn bedreigde diersoorten en jacht is daarvan niet de oorzaak, maar helpt ook niet”. Om te beginnen is dat eerste deel feitelijk onjuist; zoals vastgesteld gaat het allerm minst om bedreigde diersoorten. Vervolgens wordt terecht geconstateerd dat jacht geen primaire drukfactor is, zoals ook niet valt te ontkennen. Bij de laatste stap gaat het echter weer mis. Hier stelt men ten onrechte jacht voor volgens een ‘enge definitie’, namelijk alleen afschot ten behoeve van duurzame

benutting. Overigens is alleen daarvan is dus al meermaals aangetoond dat het geen primaire drukfactor is. Bovendien is jacht een veel ruimer begrip, zoals vele zienswijzen nauwgezet uiteenzetten.

Jacht is als een medaille met twee zijden, of eigenlijk zelfs een kubus met nog meer kanten. Ja, één zijde betreft afschot, als populaties dat vergen of goed verdragen. De andere zijden betreffen tal van vrijwillige werkzaamheden waar veel meer tijd en middelen in gestoken worden, zoals biotoopverbeteringen (die algehele biodiversiteit ten goede komen), weidevogelbeheer, beschermingsmaatregelen, bijdragen aan dierziektebestrijding en verkeersveiligheid enzovoort. Zaagt men aan die medaille of kubus, om die metafoor nog maar even door te trekken, dan gaat dat al snel ten koste van meerdere zijden. Blijft de kubus in stand, dan draagt jacht vanuit het ruime begrip dat het is, juist bij aan gezonde populaties.

Eigendomsrecht

Jachtrecht is een vermogensrecht dat in beginsel is verbonden aan de eigendom van de grond. Het eigendomsbegrip is in artikel 1 van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek als volgt omschreven:

"Eigendom is het meest omvattende recht dat een persoon op een zaak kan hebben."

Naast de bescherming van het eigendom en daarmee het jachtrecht in de Nederlandse wetgeving kan men zich ten aanzien van het jachtrecht ook beroepen op de tekst van art. 1 Eerste Protocol (EP) bij het EVRM. Dat luidt als volgt:

"Iedere natuurlijke of rechtspersoon heeft recht op het ongestoord genot van zijn eigendom. Aan niemand zal zijn eigendom worden ontnomen behalve in het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet en de algemene beginselen van internationaal recht.

De voorgaande bepalingen tasten echter op geen enkele wijze het recht aan, dat een Staat heeft om die wetten toe te passen, die hij noodzakelijk oordeelt om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen of boeten te verzekeren."

Deze verdragsbepaling is door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in haar rechtspraak¹⁰ verduidelijkt. In art. 1 EP onderscheidt het Hof drie afzonderlijke hoofdregels:

- het beginsel van ongestoord eigendomsgenot (eerste hoofdregel);
- bescherming tegen de ontneming van eigendom (tweede hoofdregel);

¹⁰ Een belangrijke, verduidelijkende uitspraak deed het Hof in de zaak Sporrang en Lonrotli t. Zweden EHRM 23 september 1982, Series A, vol. 52, NJ 1988, 290,

– de mogelijkheid van regulering van eigendom (derde hoofdregel).

Het begrip “eigendom” in artikel 1 van het Eerste Protocol heeft in de Straatsburgse rechtspraak een autonome en ruime invulling gekregen die verder gaat dan de klassieke zakenrechtelijke bepalingen uit ons Burgerlijk Wetboek. Het recht om te jagen is dan ook een van eigendom afgeleid recht dat valt onder het beschermingsbereik van artikel 1 EP¹¹.

Inbreuk op eigendomsrecht

Gezien hetgeen is gesteld hiervoor is de (wijziging van de) regeling niet geschikt en noodzakelijk om het beoogde doel te bereiken. Zoals hiervoor geconstateerd, wordt met de wijziging van de regeling ten aanzien van het haas en het konijn beoogd een doel te beschermen dat in het geheel niet aan de orde is, nu beide soorten niet met uitsterven worden bedreigd en evenmin de staat van instandhouding in het gedrang is (geschiktheid). Met andere woorden: er wordt een relatief zware eigendomsbeperkende maatregel voorgesteld, terwijl het legitieme doel lijkt te ontbreken. Gesteld kan worden dat de maatregel niet nodig is voor een adequate bescherming van de beide soorten. Zowel de minister als onderzoeken geven nadrukkelijk aan dat de belangrijkste oorzaken van achteruitgang (zoals aangenomen in de rapporten) van de soorten op de wildlijst zijn: habitatverlies, afgenomen kwaliteit van het leefgebied en lokale predatiedruk. Dit is het gevolg van o.a. teveel beperkingen rond predatiebeheer, intensivering en schaalvergroting van de landbouw, verandering van het landschap en landbouwmachines. Het niet openen van de jacht zal daarom naar alle waarschijnlijkheid niet of heel beperkt bijdragen aan het herstel van de soorten, zo verwoordt de minister het zelf. Bovendien is het recht om te jagen op een soort juist een sterke stimulans voor het beheer van habitats en voor het aanpakken van werkelijke drukfactoren die bijdragen aan achteruitgang van populaties. Op die manier draagt het jachtrecht bij aan de doelstelling om populaties in een gunstige staat van instandhouding te houden of in voorkomend geval te brengen. Afgezien van die stimulans en eigenbelang van de jager, is dit ook wettelijk geborgd in artikel 3.20 lid 3 Wnb, waarover hieronder meer.

De inhoud van het jachtrecht, de verantwoordelijkheid van de jachtgerechtigde voor de redelijke wildstand in combinatie met de jachtveldeisen en de coördinerende en wettelijk verankerde rol van de WBE's gebaseerd op de Wnb en de Benelux-overeenkomst zijn afdoende maatregelen om het algemene natuurbelang te beschermen; een inperking van het jachtrecht is dus niet noodzakelijk. Dit blijkt evident uit het systeem van de Wnb en Benelux-overeenkomst zoals hierna geduid:

¹¹ EHRM 29 april 1999, ECLI:CE:ECHR:1999:0429JUD002508894, r.o. 74 (Chassagnou e.a./Frankrijk). Zie ook meer recent EHRM 26 juni 2012, ECLI:CE:ECHR:2012:0626JUD000930007 (Herrmann/Duitsland).

Jachtgerechtigde (jachthouder)

Artikel 3.20 lid 1 Wnb bepaalt dat het de houder van het jachtrecht is toegestaan om in zijn jachtveld wild te vangen, te doden en te verontrusten. In het tweede lid worden vervolgens de wildsoorten benoemd die onder het jachtrecht vallen.

Redelijke Wildstand

Artikel 3.20 lid 3 Wnb bepaalt dat de jachthouder datgene dient te doen wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van de in zijn jachtveld aanwezige wild te handhaven dan wel te bereiken. De redelijke wildstand wordt nader gekaderd, onder meer door de vereisten waaraan een jachtveld dient te voldoen alvorens deze met het geweer bejaagd mag worden door de jachtgerechtigde. Deze jachtveldeisen vinden hun basis in de eisen die gesteld worden in de Benelux-overeenkomst waaraan Nederland is gehouden.

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

In het kader van de belangenafweging heeft de minister bij de besluitvorming niet de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht genomen en niet de op basis van Afdeling §3.2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) wettelijk vereiste zorgvuldigheid, evenwichtigheid en evenredigheid betracht door de resultaten en de gebruikte methoden van de aan het besluit ten grondslag liggende onderzoeken niet op enigerlei wijze te verifiëren. Dat de onderzoeken niet concludent zijn blijkt uit de inhoudelijk/ecologische argumenten die de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging heeft ingebracht.

Dit is niet alleen in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur maar ook met het interne te volgen beleid van de minister bij de voorbereiding en totstandkoming van algemeen verbindende voorschriften als het onderhavige hetgeen onder meer is vastgelegd in de zogenaamde "*Aanwijzingen voor de regelgeving*".

Er is dus in het geheel geen sprake van een evenwichtige c.q. evenredige belangenafweging bij het besluit van de minister.

Samen werken aan echte verbeteringen

De Jagersvereniging is een constructieve vertegenwoordiger van verschillende ledengroepen (WBE's, jachtgerechtigden) die wettelijke verantwoordelijkheden, rechten en taken hebben rond jacht en breder faunabeheer. De onderbouwde kritiek en gegronde bezwaren in deze zienswijze willen wij dan ook niet vrijblijvend aanbieden, maar voorzien wij graag van concrete uitgangspunten en oplossingsrichtingen die echte antwoorden bieden op werkelijk bestaande knelpunten:

- Ga uit van verantwoordelijkheid, vertrouwen en betrokkenheid van professioneel opgeleide vrijwilligers

- Neem wettelijk vastgestelde verantwoordelijkheden, rechten en rolverdeling in acht
- Richt een Nationale Autoriteit Faunagegevens op
- Verbeter meetmethoden en telprotocols in meerdere opzichten: actualiseren, moderniseren, standaardiseren
- Ondersteun WBE's en vrijwilligers in hun werk om tellingen verder te verbeteren door middel van financiering van warmtebeeldapparatuur
- Ontwikkel een breed gedragen beoordelingsmethode SVI voor algemene soorten
- Harmoniseer beleid bejaagbaarheid wildsoorten conform Benelux-overeenkomst
- Leer van naburige en vergelijkbare landen, zoals Denemarken
- Ondersteun grondeigenaren/-gebruikers, WBE's jachtcombinaties en jagers bij hun vrijwilligerswerk en inspanningen voor biotoopverbetering, beschermingsmaatregelen, schadebestrijding, predatiebeheer et cetera.

En zo zijn ook op andere onderdelen en voor andere betrokken doelgroepen effectieve initiatieven mogelijk. Gezamenlijk kunnen we langs dit soort actielijnen stappen zetten die verbeteringen in plaats van grote problemen opleveren.

Serieuze omgang met de vele gefundeerde zienswijzen gevraagd en verwacht

Zoals aan het begin van deze zienswijze al gerefereerd is, heeft de minister een gebiedsgerichte benadering voor ogen. Niet alleen in de landelijk wettelijk geborgde en de adequaat functionerende praktijk, maar ook in deze internetconsultatie wordt zij op haar wenken bediend. Vele honderden, zelfs duizenden individuele jagers, jachtcombinaties, wildbeheereenheden, regionale afdelingen van de Jagersvereniging en andere bij faunabeheer betrokkenen, hebben op uw verzoek de moeite genomen uitgebreid, gedocumenteerd en constructief hun deskundige en kritische blik op en bezwaren tegen het voorliggende voornemen onder uw aandacht te brengen. Overigens zijn zij daar nu ook pas voor het eerst toe in de gelegenheid gesteld in dit traject tot zover, wat gezien hun wettelijke verantwoordelijkheden en betrokkenheid opmerkelijk is. Zij hebben hiervoor tijd gevonden bovenop de vele honderdduizenden uren vrijwilligerswerk dat zij jaarrond – ook nu – gemotiveerd en met toewijding verrichten. De Jagersvereniging verzoekt de minister dan ook dringend, om zorgvuldig en waardig om te gaan met deze nuttige feedback en input. En zodoende serieus en inhoudelijk in te gaan op deze gefundeerde reacties.

Wij verwachten om te beginnen een uitgebreide reactienota op de bij deze internetconsultatie ingebrachte zienswijzen en daarin gemaakte punten, opmerkingen en vragen.

Daarnaast kunnen wij ons niet anders voorstellen dan dat al deze ingebrachte inzichten voldoende aanleiding bieden om nader in dialoog te gaan en tot een meer zorgvuldige en volledige afweging te komen, alvorens u tot een meer definitief besluit komt.

Tot slot concluderend

Tot slot en nogmaals constateert de Jagersvereniging dat het voornemen van de minister zowel ecologisch als juridisch gezien onterecht is. Er is geen noodzaak of aanleiding om zo uiterst ingrijpend te interveniëren in de wat betreft jacht op hazen en konijnen goed functionerende en wettelijk geborgde staande praktijk.

Van enige oplossing of verbetering is dan ook geen sprake, temeer daar de minister zelf al stelt dat haar concept-besluit, nauwelijks of geen gunstig effect zal sorteren. Veeleer worden juist nog niet nader in kaart gebrachte negatieve gevolgen verwacht, zoals onder meer provincies hebben benadrukt en waaraan ook de minister zelf refereert.

Hier komt bij dat het jachtseizoen reeds voor de deur staat. Gezien de vele gefundeerde commentaren op uw voornemen, de grote onzekerheden en onjuistheden in de voorliggende onderbouwing en de juist negatieve impact die wel verwacht, maar nog niet overzien wordt, kan van een tijdige en zorgvuldige afweging om de voorgenomen Ministeriële Regeling in werking te laten treden hoe dan ook geen sprake zijn.

De Jagersvereniging doet dan ook een dringend beroep op de minister af te zien van haar voornemen, of dit in ieder geval aan te houden en te betrekken bij het breder gedragen en meer zorgvuldige onderzoeks- en afwegingstraject, dat zij komende tijd toch al voor ogen heeft.

Vanzelfsprekend is de Jagersvereniging graag bereid deze zienswijze nader toe te lichten aan de minister en gaan wij graag ook met andere welwillende en betrokken organisaties in gesprek.